

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/163/2021
Identifikačné číslo spisu:	5117206334
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5117206334.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Brňáka a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Ivana Rumanu, v spore žalobcov 1/ D. C., bývajúceho v C. nad M., Ľ. M. XXX/XX, 2/ JUDr. Q. B., rod. C., bývajúcej vo M. XXX, 3/ F. V., rod. C., bývajúcej v D., F. XX/XX, proti žalovaným 1/ P. S., bývajúcemu v D., N. XX, 2/ P. S., bývajúcej v D., N. XX, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 7C/14/2017, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. mája 2020 sp. zn. 7Co/196/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcov 1/ a 3/ o d m i e t a .

Dovolanie žalobkyne 2/ z a m i e t a .

Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. februára 2019 č. k. 7C/14/2017-78 určil, že žalobcovia 1/ až 3/ (ďalej spolu aj „žalobcovia“) sú výlučnými vlastníkmi bližšie označených nehnuteľností, ktoré vznikli odčlenením z bližšie označenej nehnuteľnosti, na základe Geometrického plánu č. X-XXXXXXXX/XXXX zo 17. januára 2017. Zároveň uložil povinnosť žalovaným 1/ a 2/ (ďalej spolu aj „žalovaní“) odstrániť oplotenie na bližšie označenom pozemku a úspešným žalobcom voči neúspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu na základe výsledkov vykonaného dokazovania výsluchom strán sporu, svedkov Y. C., T. C., oboznámením sa s geometrickými plánmi z roku 1991 a 2017 dospel prvostupňový súd k záveru, že žaloba žalobcov na určenie vlastníckeho práva k žalovaným pozemkom vydržaním, bol dôvodný. Novovytvorené parcely, ku ktorým sa žalobcovia domáhali určenia vlastníckeho práva a ktoré boli odčlenené od parcely žalovaných predstavovali spornú plochu, ktorú žalobcovia a ich právni predchodcovia dobromyseľne užívali na základe skutkového omylu, pretože boli

odôvodnene v presvedčení, že aj túto časť pozemku vo vlastníctve žalovaných užívajú ako vlastnú, pričom počas celého obdobia užívania brali z nich plody, úžitky, zriadili sa nich záhradné chatky a podobne. Ďalej uviedol, že až v roku 2015 sa žalovaní na základe zamerania parciel začali domáhať vlastníckych práv k tým častiam, ktoré boli v dlhodobej oprávnenej držbe žalobcov a ich právnych predchodcov a ktorým zodpovedá plocha novovytvorených parciel, ktoré sú predmetom podanej žaloby. V tejto súvislosti poukázal aj na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Českej republiky [22Cdo/1848/1998, 22Cdo/301/2000, 22Cdo/386/2000, 22Cdo/2451/2011 (ďalej aj „českú judikaturu“)]. Vzhľadom na vyhovie žalobe na určenie vlastníckeho práva považoval za dôvodne uplatnený nárok žalobcov, aby žalovaný odstránili oplotenie nachádzajúce sa na novovytvorených parcelách určených do vlastníctva žalobcov.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných rozsudkom z 27. mája 2020 sp. zn. 7Co/196/2019 prvostupňový rozsudok zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovaným priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2.1. Na základe zopakovania dokazovania výsluchom strán sporu, svedkov Y. C. a T. C. a oboznámením sa so všetkými listinnými dôkazmi predloženými stranami sporu pred súdom prvej inštancie, odvolací súd dospel k záveru, že žaloba žalobcov, na základe ktorej sa domáhali určenia vlastníckeho práva vydržaním k bližšie označeným nehnuteľnostiam, na základe Geometrického plánu č. X-XXXXXXXX/XXXX zo 17. januára 2017 vypracovaného spoločnosťou ObsoGeo s.r.o., Žilina, nebola dôvodná.

2.2. Odvolací súd uviedol, že rozlišujúcim znakom medzi držbou oprávnenou a neoprávnenou je dobromyseľnosť, resp. nedobromyseľnosť držiteľa, pričom otázku dobromyseľnosti je potrebné posudzovať „so zreteľom na všetky okolnosti“. Súdna prax je jednotná v tom, že posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť, ako vnútorný psychický stav, je potrebné objektivizovať s prihliadnutím na všetky okolnosti, za ktorých došlo k faktickému nakladaniu s vecou, resp. vykonávaniu práva pre seba. Z týchto okolností potom možno usúdiť, či držiteľ mohol, alebo nemohol rozpoznať, že mu vec alebo právo skutočne patrí. Okolnosťami, ktoré môžu svedčiť pre záver o existencii dobrej viery, sú aj okolnosti týkajúce sa právneho dôvodu nadobudnutia práva (právneho titulu), teda tzv. uchopenia sa držby. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva.

2.3. V dobrej viere je držiteľ, ktorý sa domnieva, že mu držaná vec alebo vykonávané právo patrí, aj keď v skutočnosti tomu tak nie je. Držiteľ je teda ohľadom existencie svojho práva v omyle, ktorý sa môže vzťahovať k právnym skutočnostiam, k osobám alebo k právnej úprave. Základom oprávnenej držby je teda ospravedlniteľný omyl. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci postupoval s obvyklou opatrnosťou, ktorú možno so zreteľom k okolnostiam konkrétneho prípadu požadovať. O ospravedlniteľný omyl naopak nejde vtedy, ak mýliaca sa osoba z nedbalosti nevyužila možnosť overiť si skutočnosti rozhodujúce pre uskutočnenie právneho úkonu. Omyl vychádzajúci z nevedomosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ držby ujíma (právny omyl), ospravedlniteľný nie je.

2.4. V danom prípade odvolací súd na základe vykonaného dokazovania ustálil, že samotní žalobcovia (ich právni predchodcovia) v roku 1991 si dali vyčleniť časť pozemku, ktorý bol predtým v užívaní družstva a za týmto účelom si dali aj vyhotoviť geometrický plán, z ktorého bola zrejma výmera a hranica novovytvorených parciel č. XXXX/XX a XXXX/XX a pri bežnej opatrnosti (napríklad premeraním si pozemku), v danom prípade z bočnej strany by zistili, že pri vybudovaní oplotenia sa posunuli do pozemku žalovaných (v jej zadnej časti) až o 2,64 m. Je zrejme, že žalovaní uvedenú okolnosť nemohli ovplyvniť, keďže v čase zamerania pozemku, prípadne neskôr (pri vybudovaní oplotenia) prítomní neboli a správnosť zamerania si nemohli overiť z geometrického plánu vypracovaného M. M. v roku 1991. Navyše, žalovaní v čase zamerania pozemkov vo vlastníctve právnych predchodcov žalobcov a vybudovania oplotenia, vlastníckymi ani užívateľmi susedného pozemku KN-C parc. č. XXXX/X v tom čase neboli. Pre právne posúdenie veci nebolo podstatným, že žalovaní od začiatku vstupu do užívania KN-C parc. č. XXXX/XX (až do roku 2015, kedy si dali zmerať hranicu v susedstve s hranicou parciel nachádzajúcich sa vo vlastníctve žalobcov) užívali menšiu

výmeru v domnení, že užívajú svoju parcelu správne, keďže predtým v uvedenej časti žiadne opltenie vybudované nebolo a omyl v užívaní časti pozemkov, ktoré sú na základe podanej žaloby predmetom tohto konania, bolo spôsobené omylom vyvolaným výlučne na strane žalobcov.

2.5. Na základe takto zisteného skutkového stavu odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovia v konaní nepreukázali vo vzťahu k žalovaným pozemkom skutočnosť, že sú ich držiteľmi so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľnými a že boli naplnené podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu žalobcov ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol.

2.6. O trovách (prvostupňového a odvolacieho) konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 CSP a úspešným žalovaným priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie, a to podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Najskôr zopakovali nosné dôvody odvolacieho rozhodnutia a uviedli, že „[d]ovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho soudu je porušením principu právní jistoty, kdy každý může legitimně očekávat, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a každý môže legitimne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Odvolací súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcom, aby uskutočnili svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože odôvodnenie napadnutého rozhodnutia neobsahuje náležitosti rozhodnutia. Odvolací súd neuviedol na základe akého dôkazného prostriedku vyvodil záver o nepreukázaní dobromyseľnosti žalobcov, keďže opakovaným dokazovaním - z výpovede svedkov odvolací súd nezistil odlišný skutkový stav než ten, ktorý zistil prvostupňový súd.“ V ďalšom sa vyjadrovali k zistenému stavu odvolacím súdom a s poukazom na českú judikatúru tvrdili, že „[o]dvolací súd nebral do úvahy okolnosti dobrej viery pri vstupe do držby pozemku, ktorou je pomer plochy skutočne držaného pozemku a nadobudnutého pozemku, pričom odchýlka výmery pozemku žalobkyň v rade 2 a 3 oproti reálnemu užívaniu je 10%, u žalobcu rade 1 odchýlka tvorí 18 %“. Pripustili, že pri vytyčovaní hraníc sporného pozemku existovali problémy, vzhľadom na zvláštny tvar pozemku, čo však nemôže ísť na ich ťarchu. Podľa ich názoru mal odvolací súd v zmysle § 130 ods. 1 OZ v prípade pochybnosti považovať držbu za oprávnenú. V zmysle uvedenej zásady žalobcovia tiež namietali, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil otázku rozloženia dôkazného bremena strán sporu, keďže bolo na žalovaných, aby preukázali neoprávnenosť držby žalobcov, pričom toto bremeno neuniesli.

3.1. Zároveň dovolatelia navrhli, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, nakoľko žalovaní môžu pokračovať v začatých stavebných prácach na opltení pozemku.

3.2. V závere navrhli, aby dovolací súd zmenil odvolacie rozhodnutie tak, že potvrdí prvostupňový rozsudok.

4. Žalovaní sa k dovolaniu žalobcov nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobkyňa 2/ dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), ako osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie (jeho časť) vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 3/ treba odmietnuť a dovolanie žalobkyne 2/ je sčasti prípustné vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP (bod 3), avšak nie je dôvodné.

6. Najvyšší súd, vychádzajúc z argumentácie dovolateľov (bod 3.1.), nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovievania návrhu, pozn.).

Dovolanie žalobcov 1/ a 3/

7. Dovolanie spísala a podpísala (iba) žalobkyňa 2/, ako splnomocnená zástupkyňa strany žalobcov v rámci dovolacieho konania (č.l. 271 a nasl. súdneho spisu); takto bola strana žalobcov zastúpená aj v konaní pred nižšími súdmi.

7.1. Dovolateľ však musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

7.2. V ustanovení § 429 ods. 1 CSP je teda stanovený obligatórny znak dovolania - povinnosť dovolateľa byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ktorý je oprávnený spísať samotné dovolanie. Tento obligatórny znak sa nevyžaduje len v prípade dovolania spísaného dovolateľom uvedeným v § 429 ods. 2 CSP, a to v súvislosti s dovolateľom - fyzickou osobou (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP), právnickou osobou (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP) a v sporoch s ochranou slabšej strany (§ 429 ods. 2 písm. c/ CSP). Ak je však dovolateľov viac, každý z nich musí byť zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), resp. každý z nich musí spĺňať predpoklady uvedené v § 429 ods. 2 CSP. Inak povedané, pokiaľ niektorý z dovolateľov nie je zastúpený advokátom a zároveň nesplňa predpoklady uvedené v § 429 ods. 2 CSP, de lege lata nemôže splnomocniť na svoje zastupovanie v dovolacom konaní dovolateľa - osobu, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP); ak tak napriek tomu urobí, takéto splnomocnenie nesplňa právne účinky zastúpenia podľa § 429 CSP.

7.3. Keďže dovolatelia 1/ a 3/ neboli v dovolaní zastúpení advokátom, ani sa na nich nevzťahovalo ustanovenie § 429 ods. 2 CSP a strana žalobcov bola v rámci odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozhodnutia kvalifikovane poučená (aj) o podmienkach stanovených v ustanovení § 429 ods. 1 a 2 CSP, neostalo najvyššiemu súdu iné, ako odmietnuť dovolanie žalobcov 1/ a 3/ podľa § 447 písm. e/ CSP.

Dovolanie žalobkyne 2/

8. Z obsahu podaného dovolania žalobkyne 2/ (ďalej aj „dovolateľka“) najvyšší súd ustálil (§ 124 ods. 1 CSP), že dovolateľka v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP namietala nedostatok dôvodov („odôvodnenie napadnutého rozhodnutia neobsahuje náležitosti rozhodnutia“) a nesprávne skutkové zistenia. Uvedené námietky dovolateľka odvolávala od nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke vydržania sporných nehnuteľností (bod 3).

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na

predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9.2. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

9.3. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESĽP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

10. V zmysle vyššie uvedeného rovnako tak v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

10.1. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

10.2. Podľa § 393 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté.

10.3. Podľa ustanovenia § 393 ods. 3 CSP ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu.

11. Najvyšší súd uvádza, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľky, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Dovolaním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Odvolací súd po nariadení pojednávania zopakoval dokazovanie výsluchom strán sporu, svedkov Y. C. a T. C. a

oboznánil všetky listinné dôkazy predložené stranami sporu pred súdom prvej inštancie. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd zmenil prvostupňový rozsudok a žalobu zamietol, najskôr uviedol svoje právne úvahy k právnemu inštitútu vlastníctva, vydržania, dobromyseľnosti a ne/ospravedlniteľnosti omylu. Následne - na základe vykonaného dokazovania - uviedol skutkový stav, z ktorého vyvodil, že „žalobcovia v konaní nepreukázali vo vzťahu k žalovaným pozemkom skutočnosť, že sú ich držiteľmi so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľnými a že boli naplnené podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním". Myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Dovolateľka preto nedôvodne argumentovala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné). Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

12. Pokiaľ dovolateľka v rámci dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP namietala (aj) nesprávne právne posúdenie veci, treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, resp. prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Na tomto závere zotrúva rozhodovacia prax dovolacieho súdu aj v súčasnosti (R 24/2017, 1Cdo/71/2018, 2Cdo/49/2018, 3Cdo/37/2018, 4Cdo/1/2018, 5Cdo/191/2018, 7Cdo/79/2018, 8Cdo/76/2018). V neposlednom rade dovolací súd uvádza, že pokiaľ žalobkyňa 2/ podaným dovolaním brojila aj proti skutkovému stavu zistenému odvolacím súdom, ani namietaná okolnosť nedostatočne zisteného skutkového stavu v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Navyše v parametroch nosných právnych záverov, na ktorých založil odvolací súd dôvody zamietnutia („žalobcovia v konaní nepreukázali vo vzťahu k žalovaným pozemkom skutočnosť, že sú ich držiteľmi so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľnými a že boli naplnené podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním"), bol skutkový stav zo strany odvolacieho súdu zistený dostatočne primeraným spôsobom.

12.1. Dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd uvádza, že tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

13. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa 2/ neopodstatnene namietala, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

14. Žalobkyňa 2/ podala dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, keď v podstate v kontradikcii s nosnými právnymi závermi odvolacieho súdu tvrdila, že strana žalobcov dobromyseľne užívala sporné pozemky, a teda ich vydržala. V tomto ohľade poukazovala na súdnu prax českého najvyššieho súdu (22Cdo/1253/1999, 22Cdo/442/2004, 22Cdo/2065/2005, 22Cdo/1848/1998, 22Cdo/301/2000, 22Cdo/386/2000, 22Cdo/2451/2011, 22Cdo/220/2007). Pokiaľ žalobkyňa 2/ v dovolaní namietala, že sa

odvolací súd odklonil od ustálenej dovolacej praxe (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) najvyšší súd uvádza, že dovolateľka neoznačila žiadne dovolacie rozhodnutie, od ktorého sa odvolacie rozhodnutie odklonilo (za dovolacie rozhodnutie v zmysle § 421 ods. 1 CSP v zmysle ustálenej praxe nemožno považovať súdnu prax najvyššieho súdu iného štátu, pozn.).

15. Aj keď prísne formálne vzaté dovolateľka riadnym spôsobom nesformulovala právnu otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu (pozri aj bod 14 in fine), v dôsledku dovolateľkou namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 2 CSP) pripustil najvyšší súd vecný prieskum nosných právnych záverov odvolacieho súdu, avšak pri rešpektovaní ustanovenia § 442 CSP, v zmysle ktorého je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak ako ho zistil odvolací súd. Odvolací súd zamietol žalobu v podstate z dôvodu omylu na strane žalobcov (ich právnych predchodcov), ktorý omyl vylúčil ich dobromyseľnosť, keďže išlo o omyl neospravedlniteľný [„V danom prípade bolo potrebné prihliadať na výsledky vykonaného dokazovania, z ktorého je zrejmé, že samotní žalobcovia v roku 1991 si dali vyčleniť časť pozemku, ktorý bol predtým v užívaní družstva a za týmto účelom si dali aj vyhotoviť geometrický plán, z ktorého bola zrejma výmera a hranica novovytvorených parciel č. XXXX/XX a XXXX/XX a pri bežnej opatrnosti (napríklad premeraním si pozemku), v danom prípade z bočnej strany by zistili, že pri vybudovaní oplotenia sa posunuli do pozemku žalovaných (v jej zadnej časti) až o 2,64 m“ (bod 14 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). V tejto situácii kruciálnou bola právna otázka, či neospravedlniteľný omyl vylučuje dobromyseľnosť pri posudzovaní vydržania. Následne preto najvyšší súd skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci predmetnej právnej otázky).

16. Právnym posúdením veci je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facty*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Najvyšší súd opakovane uvádza, že nesprávnosť právneho posúdenia veci nemožno vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

17. Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku v podstatnom najskôr interpretoval právny inštitút držby, dobromyseľnosti, omylu a uviedol: «Predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí ... otázku dobromyseľnosti je potrebné posudzovať „so zreteľom na všetky okolnosti“. Súdna prax je jednotná v tom, že posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť, ako vnútorný psychický stav, je potrebné objektivizovať s prihliadnutím na všetky okolnosti, za ktorých došlo k faktickému nakladaniu s vecou, resp. vykonávaniu práva pre seba. Z týchto okolností potom možno usúdiť, či držiteľ mohol, alebo nemohol rozpoznať, že mu vec alebo právo skutočne patrí ... Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva ... V dobrej viere je teda držiteľ, ktorý sa domnieva, že mu držaná vec alebo vykonávané právo patrí, aj keď v skutočnosti tomu tak nie je ... Držiteľ je teda ohľadom existencie svojho práva v omyle ... Základom oprávnenej držby je ... ospravedlniteľný omyl. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci postupoval s obvyklou opatrnosťou, ktorú možno so zreteľom k okolnostiam konkrétneho prípadu požadovať. O ospravedlniteľný omyl naopak nejde vtedy, ak mýliaca sa osoba z nedbalosti nevyužila možnosť overiť si skutočnosť rozhodujúcu pre uskutočnenie právneho úkonu ...» (body 10 a 11 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

17.1. Následne odvolací súd oboznámil zistený skutkový stav v danej veci, vychádzajúc najmä z výpovede svedka Y. (otca žalobkyní 2/ a 3/), a to ohľadne získania a užívania pozemkov sporových

strán. V tejto súvislosti ďalej uviedol opis vyhotovenia geometrického plánu v roku 1991: «M. M. dňa 2.12.1991 vyhotovil geometrický plán č. XXX-M./XX-XXXX, ktorým ... reálne podelené parcele v prírode zamerail, vytýčil hranice, pričom pri vytyčovaní boli podľa tvrdenia svedka Y. C. zabité kovové kolíky do zeme, na ktorých miestach bolo následne vybudované oplatenie tak, že kovové kolíky boli osadené do betónu z bočných strán novovytvorených parciel č. XXXX/XX a XXXX/XX a po dĺžke aj z hornej časti hranice parciel č. XXXX/XX a XXXX/XX a susediacich parciel č. XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XX a XXXX/XX. Oplatenie v „spodnej“ časti, t.j. na hranici parciel č. XXXX/XX, XXXX/XX a parc. č. XXXX/XX (v tom čase parc. č. XXXX/X) vybudované nebolo ... na základe geometrického plánu M. M. ... výmera parc. č. XXXX/XX a XXXX/XX bola stanovená správne a taktiež hranica medzi pozemkami zakreslená v geometrickom pláne nebola medzi stranami sporu sporná, keďže aj na základe zamerania susediacich pozemkov žalovanými v roku 2015, aj podľa geometrického plánu žalobcov z 17.1.2017, hranica medzi pozemkami KN-C parc. č. XXXX/XX (vo vlastníctve žalovaných) a KN-C parc. č. XXXX/XX, XXXX/XXX a XXXX/XX (vo vlastníctva žalobcov) zodpovedá právnemu stavu stanovenému na základe geometrického plánu M. M. z roku 1991, ako aj následne vykonaného kontrolného zamerania pozemkov zo strany žalobcov. Z tohto pohľadu ... zo strany žalobcov, ako aj svedka Y. C. (ktorý pred odvolacím súdom uvádzal, že výmeru pozemkov po ich fyzickom zameraní v prírode si preveril premeraním), zostalo nevysvetlené, akým spôsobom došlo k posunu užívacieho stavu a vybudovaniu oplatenia s posunom v jej zadnej časti (z bočnej strany) v neprospech žalovaných o 2,64 m.» (bod 13 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

17.2. Za podstatné považoval odvolací súd posúdenie „či držiteľ (žalobcovia) a ich právni predchodcovia) pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu po každom požadovať, nemohol mať po celú vydržačiu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. Dobrá viera je spravidla vylúčená tam, kde i laik musí pri zachovaní bežnej opatrnosti poznať, že užíva vec vo väčšom rozsahu, než nadobudol“. V tejto súvislosti uviedol, že „samotní žalobcovia v roku 1991 si dali vyčleniť časť pozemku, ktorý bol predtým v užívaní družstva a za týmto účelom si dali aj vyhotoviť geometrický plán, z ktorého bola zrejma výmera a hranica novovytvorených parciel č. 4240/10 a 4240/11 a pri bežnej opatrnosti (napríklad premeraním si pozemku), v danom prípade z bočnej strany by zistili, že pri vybudovaní oplatenia sa posunuli do pozemku žalovaných (v jej zadnej časti) až o 2,64 m. Je zrejme, že žalovaní uvedenú okolnosť nemohli ovplyvniť, keďže v čase zamerania pozemku ... prítomní neboli a správnosť zamerania si nemohli overiť z geometrického plánu vypracovaného M. M. v roku 1991. Navyiac, žalovaní v čase zamerania pozemkov ... vlastníckmi ani užívateľmi susedného pozemku ... v tom čase neboli. Pre právne posúdenie veci nebolo podstatným, že žalovaní od začiatku vstupu do užívania KN-C parc. č. XXXX/XX (až do roku 2015, kedy si dali zmerať hranicu v susedstve s hranicou parciel nachádzajúcich sa vo vlastníctve žalobcov) užívali menšiu výmeru v domnení, že užívajú svoju parcelu správne, keďže predtým v uvedenej časti žiadne oplatenie vybudované nebolo a omyl v užívaní časti pozemkov, ktoré sú na základe podanej žaloby predmetom tohto konania, bolo spôsobené omylom vyvolaným výlučne na strane žalobcov“ (bod 14 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

17.3. Preto odvolací súd „dospel k záveru, že žalobcovia v konaní nepreukázali vo vzťahu k žalovaným pozemkom skutočnosť, že sú ich držiteľmi so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľnými a že boli naplnené podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu žalobcov ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol“ (bod 15 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

18. Otázku dobromyseľnosti a omylu (skutkového a právneho) dovolací súd riešil opakovane. V uznesení z 31. marca 2016 sp. zn. 2Cdo/271/2015 najvyšší súd už uviedol, že „[v]ydržať vlastnícke právo môže len oprávnený držiteľ, t. j. ten, kto s vecou nakladá ako so svojou a je so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec patrí. Samotná detencia k vydržaniu nepostačuje. Či je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, musí byť zhodnotený objektívne, ak dôjde k sporu, nestačí preto zamerať dokazovania len na zisťovanie subjektívnych predstáv držiteľa (Z IV str. 428 ods. 3)“.

18.1. Najvyšší súd sa plne stotožňuje s názorom vysloveným v uznesení z 30. marca 2011 sp. zn. 3Cdo/97/2011, kde dovolací súd uviedol, že „[d]ržba je faktický stav, pri ktorom má držiteľ vec vo svojej moci, užíva ju a požíva plody a úžitky z nej, disponuje ňou, prípadne vykonáva činnosť, ktorá

pripúšťa trvalý alebo opätovný výkon. Oprávneným je držiteľ, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí; pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená (porovnaj § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Neoprávneným je teda držiteľ, ktorý so zreteľom na všetky okolnosti nie je (nemôže byť) dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí. Oprávnená držba sa zakladá na omyle držiteľa, ktorý sa domnieva, že je vlastníkom držanej veci. Omyl držiteľa musí byť ospravedlniteľný; ospravedlniteľným je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti toho - ktorého prípadu od každého vyžadovať. Pokiaľ omyl presahuje rámec bežného posudzovania veci, je neospravedlniteľný. Držiteľ, ktorý drží vec na základe takého omylu, nemôže byť držiteľom oprávneným".

19. Najvyšší súd na zdôraznenie správnosti nosných právnych záverov odvolacieho súdu (bod 17. až 17.3) dodáva, že otázku, či držiteľ veci je (bol) oprávnený alebo neoprávnený, treba v každom prípade riešiť z objektívneho hľadiska. Pri jej riešení je vždy potrebné vziať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, (ne)mal alebo (ne)mohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť držby zaniká v momente, keď sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec patrí (pozri aj 3Cdo/97/2009). Inak povedané, ak v okolnostiach posudzovanej veci správna výmera a hranice sporných pozemkov vyplývala už z geometrického plánu z roku 1991 (tento si dali vyhotoviť samotní žalobcovia resp. ich právni predchodcovia, pozn.), z ktorej skutočnosti vychádzali aj neskoršie geometrické plány (2015 a 2017) a tiež nižšie súdy, potom už samotná táto okolnosť bola spôsobilá vyvolať pochybnosti o tom, že žalobcom (ich právnym predchodcom) patria aj iné (sporné) pozemky, a to bez ohľadu na to, že ich neskôr užívali, hoci aj dlhší čas.

20. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľka neopodstatnene uvádza dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, majúce za to, že odvolací súd sa pri vyriešení otázky splnenia podmienok dobromyseľnej držby odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

21. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne 2/ neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jej nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

22. V dovolacom konaní úspešným žalovaným žiadne trovy nevznikli, preto im dovolací súd ich náhradu nepriznal (§ 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.